

TITEL:	Vliegbasis Twenthe - bijzonder vliegveld PO5 (lesformat)
Leerjaar	PO groep 5
Type les	Een voorbereidende les op de workshop 'Vliegbasis Twenthe - bijzonder vliegveld WS'.
Lesduur	45 minuten
Omschrijving van de les	<p>Een voorbereidende les, waarbij de kinderen op onderzoekende, experimenterende en uitvoerende manier kennismaken met de geschiedenis van Vliegbasis Twenthe. Door middel van een brainstorm maken de kinderen een mindmap over een museum voor Vliegbasis Twenthe.</p> <p>Wat kan je ontdekken op Vliegbasis Twenthe? Waar kan je de Vliegbasis vinden? Wat is een museum? Hoe maak je een mindmap?</p> <p>De kinderen bekijken en beluisteren een presentatie over het gebied van Vliegbasis Twenthe. De kinderen onderzoeken waarom gebouwen en objecten uit het verleden bewaard worden en waar een museum voor dient. De kinderen brainstormen over een mogelijk museum voor Vliegbasis Twenthe en maken hier een mindmap van. De kinderen tekenen hun mindmap met aandacht voor kleur en compositie.</p> <p>De kinderen werken met kleur om hun mindmap weer te geven (kleur). De kinderen werken met opbouw, ordening en evenwicht bij het beschrijven van hun ideeën (compositie). De kinderen tekenen hun brainstorm en ideeën op papier (tekenen). De kinderen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed (betekenisvolle onderwerpen en thema's). De kinderen maken kennis met gebouwen, monumenten en objecten in de omgeving die naar het verleden verwijzen (objecten uit het verleden). De kinderen maken kennis met de verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden, wat nemen we mee, wat niet (objecten uit het verleden). De kinderen maken kennis met verhalen die bij objecten en gebeurtenissen van vroeger horen (verhalen).</p>
Onderwerpen	Vliegbasis Twenthe, ligging, geschiedenis (Tweede Wereldoorlog en Koude oorlog), museum, mindmap
Vakgebied	Kunstzinnige oriëntatie (erfgoed/ beeldend)
Leerinhoud	
TULE kerndoel 8	De kinderen gebruiken schrijfdelen om te informeren en te overtuigen/ overreden (schrijfdelen).
TULE kerndoel 51	De kinderen leren gebruik te maken van de begrippen heden en verleden (tijdsaanduiding). De kinderen leren verhalen uit het verleden te interpreteren aan de hand van objecten en informatieve teksten (informatie over heden & verleden en historische bronnen).
TULE kerndoel 52 en 53	De kinderen leren dat de Duitse bezetters in de Tweede Wereldoorlog ook Vliegbasis Twenthe in hun bezit hadden (tijd van Wereldoorlogen en Holocaust (1900-1950)) De kinderen leren dat de sporen van de Koude Oorlog terug te vinden zijn op Vliegbasis Twenthe (tijd van televisie en computer (1950-nu)).
TULE kerndoel 54	De kinderen gebruiken kleur om hun mindmap weer te geven (kleur). De kinderen passen opbouw, ordening en evenwicht toe bij het beschrijven van hun ideeën (compositie). De kinderen gebruiken tekenen om hun brainstorm en ideeën op papier te verbeelden (tekenen).

TULE kerndoel 55	De kinderen geven hun mening over het eigen product en werkproces en dat van hun groepsgenootjes en kunnen daarbij hun eigen mening onderbouwen (reflecteren).
TULE kerndoel 56	De kinderen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed (betekenisvolle onderwerpen en thema's). De kinderen leren over gebouwen, monumenten en objecten in de omgeving die naar het verleden verwijzen (objecten uit het verleden). De kinderen leren over verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden, wat nemen we mee, wat niet (objecten uit het verleden). De kinderen leren de verhalen die bij objecten en gebeurtenissen van vroeger horen (verhalen).

Uitvoering	
Lesplanning	<p>Lesduur: 45 minuten</p> <p>Inleiding: 10 minuten</p> <p>Opdracht 1: 5 minuten</p> <p>Opdracht 2: 5 minuten</p> <p>Opdracht 3: 15 minuten</p> <p>Reflectie: 5 minuten</p> <p>Opruimen: 5 minuten</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer de presentatie: Vliegbasis Twenthe - bijzonder vliegveld PO5 (presentatie).</p> <p>Bestudeer de inhoud van dit lesformat.</p> <p>Bekijk de bijlage 'Vliegbasis Twenthe - bijzonder vliegveld PO5 (bijlage)' voor een impressie van dit gebied.</p> <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord voor presentatie • Open de presentatie <p>Zet/ leg de volgende materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schetspapier en stiften per groepje van vier kinderen • Vellen wit A3 papier (1 per 4 kinderen) • Stiften
Inleiding	<p>Voor de leerkracht: Vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar kun je Vliegbasis Twenthe vinden? • Wat weet jij over Vliegbasis Twenthe? <p>Start de presentatie: Toon afbeelding 1 en 2:</p> <p>Vertel: We gaan een presentatie bekijken over deze vliegbasis. Door de tijd heen is er veel veranderd. In een vervolg les gaan we ook zelf op de vliegbasis kijken.</p> <p>Vraag: Naar wat voor afbeelding kijken we?</p> <p>Antwoord: We zien een foto van Vliegbasis Twenthe, zoals het er nu uitziet. Deze foto is vanuit een vliegtuig genomen.</p> <p>Toon afbeelding 3:</p> <p>Vertel: Dit is de plattegrond waarop vliegbasis Twente te zien is. Een plattegrond is een kaart van de omgeving, van bovenaf gezien. Als je nog hoger in een vliegtuig zit en je vliegt over de vliegbasis, dan ziet alles er zo uit. De vliegbasis ligt binnen de rode cirkel.</p> <p>Vraag: Waar kan je de vliegbasis aan herkennen?</p> <p>Antwoord: Je kan de vliegbasis herkennen aan de drie grijze lijnen die je binnen de rode cirkel ziet. De grijze lijnen zijn de start en landingsbanen.</p> <p>Vraag: Tussen welke dorpen en steden ligt de vliegbasis?</p> <p>Antwoord: Tussen Hengelo, Oldenzaal, Lonneker, Deurningen en Enschede.</p> <p>Vraag: Woont er iemand uit de klas dicht bij het vliegveld? Woont er iemand die je kent dicht bij het vliegveld?</p>

Toon afbeelding 4:

Vraag: Door wie werd de vliegbasis gebruikt?

Antwoord: Hoewel het een militaire vliegbasis was en voor het grootste gedeelte door de Nederlandse militairen werd gebruikt, was er ook vliegverkeer voor burgers (gewone mensen die met het vliegtuig gingen) en vliegverkeer voor privévliegtuigjes.

Vertel: Dat was niet altijd zo. De vliegbasis werd in 1931 opgericht en in 2008 gesloten. In die tijd heeft de vliegbasis twee oorlogen meegemaakt.

Vraag: Welke twee oorlogen heeft de vliegbasis meegemaakt?

Antwoord: De Tweede Wereld Oorlog en de Koude Oorlog.

Vraag: Wat waren dat voor oorlogen?

Antwoord: De Tweede Wereld Oorlog was een oorlog, waarbij de Duitsers veel landen veroverden en bezet hielden, waaronder ook Nederland. Duitsland wilde de baas over de wereld worden. De Koude Oorlog was een geen echte oorlog met militairen die andere landen probeerden te veroveren. Er was dus geen oorlog in ons land. Het was meer een machtsstrijd tussen de grote landen zoals de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie en hun bondgenoten. Ze hadden andere ideeën over hoe de wereld er uit moest zien en probeerden elkaar bang te maken door te laten zien hoeveel wapens ze hadden. Nederland koos de kant van de Verenigde Staten.

Vraag: Denk je dat je nog iets terug kan vinden op de vliegbasis uit de tijd van deze twee oorlogen? Wat zou er misschien nog te zien zijn?

Vertel: De Duitse bezetters hebben veel gebouwen gebouwd op de vliegbasis. Veel van deze gebouwen staan er nog. In de Koude Oorlog werden de landingsbanen verbeterd en werden er shelters gebouwd voor de vliegtuigen. Shelters zijn een soort garages waar de vliegtuigen in gestald werden. Ook zijn er nog oude schietbanen en bunkers voor munitieopslag te zien. Er is een laan met informatieblokken. Hierop kun je de persoonlijke verhalen lezen van mensen die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt. Tijdens de rondleiding op de vliegbasis ga je nog van alles ontdekken over Vliegbasis Twenthe.

Vraag: Wat gebeurt er nu op de vliegbasis?

Antwoord: In 2008 werd de vliegbasis gesloten. De militairen waren volgens de overheid niet meer nodig en gingen weg. Omdat de luchthaven sloot was er ook geen burgervliegverkeer meer.

Vertel: Daarna is er veel bedacht en besproken voor dit gebied. Nu wordt het herontwikkeld. Dat betekent dat er nieuwe dingen mogen en kunnen gebeuren in dit gebied.

Vraag: Wat zou je nu met deze vliegbasis kunnen doen?

Voor de leerkracht: Laat de kinderen vrij fantaseren. Stimuleer ze om hun ideeën te vertellen.

Vertel: Dit is wat er nu met de vliegbasis gebeurt. Het is een groot gebied met veel natuur. Voor deze natuur is een plan bedacht, waarin precies staat hoe de bijzondere planten en dieren die er leven zo goed mogelijk beschermd kunnen worden. De shelters staan nu leeg, daarin mogen bijzondere bedrijven zich vestigen, die nieuwe, vaak technische dingen uitvinden en ontwikkelen. Dit zijn innovatieve bedrijven. Innovatie betekent dat je vernieuwend bezig bent. Eén bedrijf ontwikkelt bijvoorbeeld drones. Dan is een start- en landingsbaan in de buurt voor die drones heel handig.

Vertel: Vlak bij de oude incheckhal, rondom enkele oude start- en landingsbanen is een belevingsroute gemaakt. Langs deze route vindt je gebouwen en ander overblijfselen van de vliegbasis uit de tijd van de Tweede Wereld- en Koude Oorlog.

	<p>Er is ook een herinneringspad waar je verhalen kunt lezen over wat er vroeger in de oorlog gebeurd is. Maar vliegtuigen zie je op dit vliegveld nog maar zelden.</p> <p>Vertel: Tijdens de workshop op Vliegbasis Twenthe ga je een museum ontwerpen voor deze vliegbasis. Vandaag gaan we in een brainstorm nadenken hoe zo'n museum er uit zou kunnen komen te zien. Van onze ideeën maken we een mindmap.</p>
Opdracht 1	<p>Voor de leerkracht: Toon afbeelding 4:</p> <p>Vertel: Je ziet verschillende musea.</p> <p>Vertel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maak groepjes van 4 • Pak schetspapier en stiften • Hoe laten de musea hun voorwerpen zien? • Hoe presenteren ze alle dingen in hun museum? • Gebruiken ze naambordjes? • Gebruiken ze muren om dingen op te hangen? • Zijn er routes, looppadjes om de objecten rondom goed te kunnen bekijken? • Schrijf samen kort op wat je ziet • Jullie hebben hier een paar minuten voor
Opdracht 2	<p>Vertel: We bespreken kort wat jullie gezien en opgeschreven hebben. Jullie mogen ideeën van elkaar overnemen.</p> <p>Voor de leerkracht: Laat de groepjes eerst hun observaties vertellen. Stimuleer daarna door middel van vragen stellen richting de volgende uitkomsten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunstwerken of objecten kunnen binnen of buiten gepresenteerd worden. • Ze kunnen op sokkels (verhogingen) staan of op de grond. • Ze kunnen aan de muur hangen of tegen de muur aan staan. • Er kan omheen gelopen worden (via paden) of op een bakje al zittend naar gekeken worden. • Er kan ook iets aan het plafond gehangen worden. • Een gebouw heeft vaak grote ramen, zodat er van buiten naar binnen gekeken kan worden. • Er zijn vaak paden aangelegd die de route aangeven. • Er worden ook wel bordjes gebruikt om de route aan te geven als het een groot gebied is. • Binnen kan een tentoonstelling over verschillende zalen verdeeld zijn. Buiten kan de collectie bijvoorbeeld op een open veld of in verschillende stukken tuin gepresenteerd worden. • Wat je niet ziet op de foto's is de optie 'digitale presentatie'. Een museum kan haar collectie ook presenteren door er een film of een doorlopende fototentoonstelling van te maken.

Opdracht 3	<p>Toon afbeelding 5, laat deze afbeelding op het Digibord staan tijdens deze opdracht, ter ondersteuning:</p> <p>Vertel: Je hebt met je groepje nu aardig wat steekwoorden en korte zinnen opgeschreven.</p> <p>Vraag: Wie weet wat een mindmap is?</p> <p>Antwoord: Een mindmap is een tekening met teksten, die je ideeën op een geordende manier weergeeft. Het Engelse woord 'mind' betekent in het Nederlands 'geest' en het Engelse woord 'map' betekent in het Nederlands 'kaart'. Een mindmap is een soort landkaart van je gedachten en ideeën. In het midden van de mindmap staat het hoofdthema getekend/ geschreven. Vandaar uit lopen er vertakkingen, net zoals de takken van bomen. Hier schrijf je je ideeën bij. Ideeën die met elkaar te maken hebben schrijf je aan of rondom eenzelfde tak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overleg met je groepje; wat willen jullie gebruiken in jullie museum? • Als jullie tijdens deze opdracht iets nieuws bedenken, wat nog niet is opgeschreven, mogen jullie dit ook gebruiken. • Verwerk jullie ideeën samen in één mindmap. • Jullie kunnen de mindmap maken door verschillende kleuren, soorten tekst en grote of kleine vertakkingen te gebruiken. • Als een idee extra belangrijk is, kunnen jullie deze extra dik of groot of gekleurd opschrijven. Jullie mogen van de ideeën ook een tekeningetje maken in plaats van woorden, als dat handig is. • Jullie hebben voor deze opdracht een kwartier de tijd.
Reflectie	<p>Vertel: We gaan de mindmaps per groepje bekijken.</p> <p>Voor de leerkracht: Stel reflecterende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat voor museum hebben jullie bedacht? • Wat hoort er bij jullie museum? • Hoe laten jullie dat in jullie mindmap zien? • Hebben jullie nog iets nieuws bedacht, wat we niet besproken hebben? • Waren jullie het steeds met elkaar eens? • Welke mindmap van een andere groep vindt je goed gelukt? Waarom?
Opruimen	Ruim gezamenlijk op.